

18. Інтерв'ю Е.Андрющенка з Р.Ковалем. 05.11.2012 р.
19. Кротов О. Трехдневный Шаолин в Великоанадольском лесу / О. Кротов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.banderivets.org.ua/index.php?page=pages/zmista/zmista303>
20. Наумов А. Жизнь в полоску, а небо в клеточку / А. Наумов // Интересная газета (Киев). – 1996. – №3(29).
21. Боркут Т. Правосуддя з міста імені чекіста / Т. Боркут // Шлях перемоги (Львів). – 1997.
22. Пустельник Л. Члени «Тризубу» заплатили за «осінню революцію» своїм здоров'ям. Хто заплатить їм? / Л. Пустельник // Молодий буковинець (Чернівці). – 1997. – 31 січня.
23. Депутатське звернення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.banderivets.org.ua/index.php?page=pages/zmista/zmista001>
24. Відповідь на депутатське звернення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.banderivets.org.ua/index.php?page=pages/zmista/zmista002>
25. Переписка Е. Андрющенка з І. Іванченком. 04.11.2012 р.
26. Інтерв'ю Е.Андрющенка з Ю.Криворучком. 05.18.2012 р.
27. Інтерв'ю Е.Андрющенка з А.Парубієм. 29.04.2011 р.

Андрющенко Э. С. Правовые последствия радикальной деятельности украинских националистических организаций (1991– 2001 гг.)

В статье проанализированы уголовные дела, возбужденные правоохранительными органами против членов украинских националистических организаций в течение первых десяти лет независимости. Указаны причины радикальных действий националистов. Автор пытается выяснить, какое значение при рассмотрении этих дел имела политическая составляющая.

Ключевые слова: национализм, радикализм, криминал, УНА-УНСО, «Тризуб», ДСУ, СНПУ, МВД, СБУ.

Andriushchenko E. S. Legal consequences of activity of the radical Ukrainian nationalist organizations (1991– 2001)

The article analyzes criminal cases against members of the Ukrainian nationalist organizations during the first ten years of independence. The reasons for the radical actions of nationalists are declared. Author tries to find out what value had a political component during consideration of these cases.

Keywords: nationalism, radicalism, crime, UNA-UNSO, "Tryzub", DSU, SNPU, MIA, SBU.

УДК 94:329.14(477)“2005/2010”

В. В. Мороко

ПАРТІЯ РЕГІОНІВ: ВІД ОПОЗИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО АСИМІЛЯЦІЇ ВЛАДИ (2005–2010 рр.)

В статті аналізується процес продовження становлення Партії Регіонів. Досліджується її участь у виборчих кампаніях 2006 – 2010 рр. Надається бачення майбутнього України в програмних документах організації.

Ключові слова: партія, Партія Регіонів, вибори, політична програма.

Свого часу М.Дюверже стверджував, що тяжіння до авторитарних методів керування у внутрішньопартійному житті притаманно всім партіям. В залежності від традицій існування їм вдавалось, чи ні, перебороти такі тенденції. Історія існування вітчизняних політичних об'єднань свідчить – партії України в своїй масі і не намагалися цьому протистояти. Яскравий приклад ПР. Ця сила не лише побудована за канонами вождистської партії. Прийшовши до влади, вона накиннула таку модель поведінки на весь організм державного управління. Саме тому і є цікавим для аналізу процес входження регіоналів у владні коридори протягом 2005 – 2010 рр.

У науковому просторі питанню діяльності політичних партій присвячено достатньо робіт. Поруч з цим, саме ПР приділялася недостатня увага. Зазвичай вона розглядалася в контексті інших подій, як гарна ілюстрація до пропонованих висновків та тез [1–6]. Лише поодинокі дослідники дозволяли собі розкіш звернутися до теми дослідження безпосередньо Партії регіонів [7; 8]. Але цього замало для розуміння того чому на 20-у році незалежності Україна постала перед загрозою згортання демократичних процесів, і яка роль в цьому саме регіоналів.

В історії ПР ми пропонуємо виокремлювати три періоди: 1997–2004 рр. – етап організаційної розбудови партії, пошуку місця в соціально-політичній конструкції держави. 2004–2009 рр. – час знаходження в опозиції та фрагментарного (як у часовому, так і територіальному вимірах) перебування у владі. З 2010 р. – період входження у владу та її асиміляції.

Аналізу діяльності партій в останніх двох періодах і присвячене дане дослідження. Перший з них характеризується нами як опозиційний. Хоча слід зазначити, що дана «опозиційність» була досить специфічною. З одного боку, чи не вперше за багато років фундатори ПР були не просто усунуті на деякий час від певних секторів державної влади, вони втратили доступ до вищих державних владних інститутів, в першу чергу виконавчих. З іншого боку – ПР з року в рік нарощувала присутність у ВР Україні та місцевих радах Півдня та Сходу країни (див. таблиця 1) [9].

Таблиця 1

Область	Кількість депутатів – членів партії за результатами виборів до обласних (міських міст Київ та Севастополь і Кримської республіканської) рад		Кількість депутатів – членів партії за результатами виборів у міські (обласного підпорядкування) ради		Кількість депутатів – членів партії за результатами виборів до районних (сільська місцина) рад		Кількість депутатів – членів партії за результатами виборів до сільських/селищних рад	
	2002	2006	2002	2006	2002	2006	2002	2006
АР Крим	3	44	9	242	5	328	10	1389
Вінницька	8	7	54	46	201	92	374	285
Волинська	0	4	3	12	14	14	10	134
Дніпропетровська	2	38	6	372	16	667	1	1877
Донецька	109	110	758	1364	704	807	1803	2421
Житомирська	9	16	23	253	95	152	155	519
Закарпатська	1	15	3	57	25	114	17	398
Запорізька	10	60	30	253	109	416	31	1614
Івано-Франківська	0	0	5	7	29	0	3	6
Київська	2	11	28	55	37	87	33	186
Кіровоградська	6	18	8	87	38	151	29	341
Луганська	11	95	40	511	20	462	24	1992
Львівська	0	0	9	4	0	0	0	1
Миколаївська	6	42	15	134	52	299	106	645
Одеська	3	49	10	260	39	431	297	1698
Полтавська	9	20	34	159	62	177	531	588
Рівненська	3	4	17	28	34	37	58	217
Сумська	2	8	26	53	37	76	52	31
Тернопільська	1	1	0	5	24	5	34	8
Харківська	1	83	18	323	127	762	75	2070
Херсонська	1	23	6	132	7	293	31	804
Хмельницька	7	8	19	45	89	110	176	297
Черкаська	3	7	14	51	29	87	24	198
Чернівецька	4	11	2	39	16	76	73	148
Чернігівська	4	15	0	68	9	145	32	330
м. Київ	0	9						
м. Севастополь	8	42						
ВСЬОГО	213	740	1137	4560	1818	5788	3979	18197

Іншими словами – повністю опозиційною та такою, що не мала можливості здійснювати активну державотворчу політику ПР не була. До того ж «нова» владна команда зробила стільки помилок, що опозиційний стан партії доволі часто трансформувалася у владний навіть на вищому рівні.

Але в перші місяці після поразки на виборах регіонали почували себе не дуже впевнено. Що одразу відбулося на партії. За чотири перші місяці 2005 р. партія втратила 87 615 партійців. Як наслідок відбулася кадрова чистка всередині організації, яка торкнулася 20 % регіональних відділень партії. Додамо до цього той факт, що від 18 до 48 тис. чиновників, часто густо прибічників ПР, втратили роботу, а проти представників вищого керівництва партії відкривалися карні справи [10]. Все це разом не додавало впевненості у власному політичному майбутньому. Саме тому 12 січні 2005 р. Політвиконком рекомендував регіональним організаціям провести збори парторганізацій на яких «всебічно проаналізувати минулу кампанію, особливу увагу приділити аналізу помилок, недоліків, вирішити там, де це необхідно, кадрові питання» [11]. Другого лютого було прийняте рішення про розробку нової програми партії. А 25 квітня виголошено заяву, в якій зазначалося, що нова влада почала з переслідування інакомислячих, тиску на свободу слова, прищеплення ідеологічної монохромності, принципу «хто не з нами, той проти нас».

В такій обстановці 5 березня і відбувся сьомий з'їзд партії. В ході форуму В. Янукович визначив винних у власній поразці – першим був час, бо пізно почали виборчу кампанію, а тому не мали можливості провести її якісно (тут доречним буде нагадати, що кампанія фактично почалася в лютому 2004 р.). Другим – організаційна неузгодженість в діяльності штабів. І третім – діюча влада, яка своєю підтримкою зробила «ведмежу послугу» кандидату. Останній, в свою чергу, визнавав і власні прорахунки. Серед них «невміння абстрагуватися від проблем, які зобов'язаний був розв'язувати як прем'єр», що призвело до того, що він «часто залишався в очах виборців традиційним чиновником, а не лідером, якому вони довіряли власне майбутнє». Закінчивши з розбором власних та чужих помилок партійці прийняли ряд рішень, які визначили шляхи діяльності партії на найближчі роки. Згідно ним партія переходила в опозицію, проголошувала про формування громадського Кабінету міністрів, декларувала початок підготовчої роботи до виборчої кампанії 2006 р. [12].

Виконуючи рішення сьомого з'їзду на грудневому восьмому партія прийняла рішення про участь у виборчій кампанії 2006 р. та затвердила передвиборчу програму, титульним слоганом якої стало гасло «Рік Майдану – рік обману!». Даний документ кардинально відрізнявся від програмних тез попередніх років. Наголошувалося, що так звана «помаранчева революція» порушила нормальний перебіг подій. Як наслідок – 2005-й рік обернувся на втрати й розчарування – нова влада повністю збанкрутувала за всіма напрямками державної політики, різко уповільнилися темпи економічного зростання, погіршилося життя громадян. Україна перетворилася на ненадійного і непередбачуваного партнера, до того ж всі обіцянки нової влади виявилися оманюю. Така преамбула різко відрізнялась від попередніх в аналогічних виборчих платформах партії, де ситуація в країні змальовувалась виключно в райдужних тонах та перспективах. Але винними в цьому були представники протилежного табору. Тому що, на думку регіоналів, не виконавши жодної зі своїх обіцянок, вони зосередилися виключно на міжособистісній боротьбі за лідерство у владі.

На противагу такій політиці декларувалась прихильність до побудови соціально відповідальної держави, в якій гарантується дотримання прав громадян, таких як право на медичне обслуговування, освіту, пенсійне забезпечення. Тобто, в порівнянні з минулими роками, в даній декларації політичних принципів вже відсутня ідея побудови держави загального добробуту, є констатація необхідності консервації реалій трансформаційного суспільства. Новою була і теза про децентралізацію влади і збільшення прав регіонів через поступову реалізацію ідеї федеративного принципу державного устрою. В цьому ж ряді і зміщення акцентів у мовному питанні. Наголошувалося, що ПР за надання російській мові статусу другої державної, декларувалося гасло: «Дві мови – один народ!».

Радикально ПР трансформувала і своє ставлення до зовнішньої політики. Формально, зберігаючи прихильність тезі про безальтернативність євроінтеграційним намірам, фактично, вимогою позаблокового статусу та проведення референдуму щодо НАТО з паралельним завершенням роботи зі створення Єдиного Економічного Простору, в геополітичних реаліях початку XXI ст., вона виштовхувала Україну в Євразійський простір неоімперської доктрини «Русского мира». Серед нових партійних гасел знаходилася і обіцянка «керувати розвитком економіки за допомогою магістральних державних програм», що свідчило про дрейф організації в бік лівої риторики, який посилювався і традиційним проголошенням соціал-демократичних гасел щодо необхідності проведення реформ в суспільстві з паралельним підвищенням ролі в ньому третього класу. Але цілковито новою була, принаймні на рівні офіційної програми, відсутність власної позиції щодо конфесійних проблем країни [13].

Перебіг виборчої кампанії 2006 р. вказав на той факт, що завдяки поразці в 2004, а точніше методам тієї кампанії, партія більше «придбала», ніж втратила. Проведення парламентської кампанії, як продовження президентської, зробило ПР партійним аналогом В. Януковича з відповідними електоральними дивідендами. За результатами виборів її підтримали 8 148 745 виборців, що склало 32,14 % та дозволило створити потужну фракцію в стінах парламенту. Не менш успішною була і місцева виборча кампанія, яка додала до активів організації 29 285 депутатів, що майже на 300 % більше, ніж партія провела в 2002 р.

Отримавши потужну підтримку своїх прихильників партія вступила в боротьбу за вищу державну владу. І здобула перемогу, в першу чергу завдяки розброду в таборі націонал-демократів. Підписання СПУ угоди про створення конституційної більшості в парламенті разом з ПР та КПУ повернуло регіоналів у вищі ешелони влади. Одинадцятого липня 2006 р. в стінах парламенту було оголошено про народження Антикризисної коаліції в складі 186 народних депутатів від фракції Партії регіонів, 29 від СПУ, 21 члена КПУ, 2 від блоку «Наша Україна» та 1 від БЮТ – разом 238 законотворців.

Згідно з угодою, утворення ставило собі за мету забезпечення гідних умов життя і рівних можливостей для всебічного розвитку кожного громадянина. Заради цього коаліціанти брали на себе зобов'язання послідовно та неухильно втілювати в життя Програму своєї діяльності. Сама ж програма передбачала:

У зовнішній політиці: створення умов для набуття повноправного членства в Європейському Союзі. Завершення робіт по створенню Єдиного економічного простору. Ухвалення рішення про вступ до НАТО виключно за правовими наслідками всеукраїнського референдуму. Розвиток рівноправних та добросусідських відносин із Російською Федерацією та іншими сусідніми країнами.

У сфері гуманітарної політики проголошувалася відданість ліберальним цінностям з царини прав та свобод громадянина, модернізація системи освіти (фактична консервація існуючого стану речей), державний захист національної культурної індустрії (книговидання, кінематографія, мистецтво), формування толерантного суспільства, утвердження свободи совісті та віросповідання. В сфері соціальної політики декларувалася примат пасивних видів допомоги з елементами заохочення до активних форм.

Висувалася ідея побудови сучасної європейської держави через оптимізацію розподілу повноважень між гілками влади, створення дієвого балансу стримувань і противаг, розвиток парламентаризму і його інституційних основ: партійної системи та удосконалення пропорційної системи виборів до Верховної Ради України і місцевих рад. Обмеження недоторканності народних депутатів України тощо.

У сфері побудови конкурентоспроможної національної економіки проголошувалася примат приватної власності з паралельним гарантування громадянам прав та свобод в економічній сфері. Обіцялася виважена державна політика в сфері оподаткування.

Центральним місцем пакту була домовленість про формування та проведення узгодженої кадрової політики, контроль за ефективністю роботи призначених посадових осіб та забезпечення їх відповідальності перед коаліцією. Крім цього остання отримувала повноваження приймати рішення при

узгодженні кандидатур на посади Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, інших посадових осіб, які призначаються чи згода на призначення яких надається Верховною Радою України [14].

То була в цілому прогресивна угода за умови щирого бажання її реалізувати. Владні ж повноваження для цього ПР мала завдяки призначенню 4 серпня 2006 р. В. Януковича прем'єр-міністром та формуванню нового складу Кабміну.

Але реалії політичної боротьби вимагали від регіоналів узгодження спірних питань з Президентом України. З огляду на посилення протистояння між гілками влади та перспективи розпуску парламенту вони змушені були погодитися на пропозицію В. Ющенка щодо проведення національного «круглого столу», за результатами якого державні інституції мали б отримати дієвий механізм співпраці. Ним мав стати Універсал національної єдності, який було підписано В. Ющенко, О. Морозом, Ю. Єхануровим, В. Януковичем, Р. Безсмертним, В. Цушко та П. Симоненко 3 серпня 2006 р. У більшості своїх положень Універсал повторював Конституцію України, що, на думку його ініціаторів, мало підкреслити нормативний характер документа. Універсал передбачав ухвалення низки законів та здійснення політики, яка мала цементувати державу та економіку в цілому і, таким чином, сприяти зміцненню владних позицій усіх сторін.

Серед механізмів втілення Універсалу сторони погодили: «запровадження регулярних публічних консультацій щодо важливих питань суспільного розвитку та державного будівництва, із залученням до діалогу, зокрема, позапарламентських політичних сил, об'єднань громадян та інших учасників суспільно-політичного процесу»; «формування ефективних механізмів громадського контролю за діями влади, забезпечення прозорості та підзвітності органів державної влади та органів місцевого самоврядування»; «забезпечення відповідності діяльності органів влади національним інтересам України, стратегічним пріоритетам розвитку, інтересам окремих громадян, шляхом, зокрема, залучення політичних партій та громадських організацій до участі у підвищенні ефективності кадрової політики в державі».

Проте від самого початку втілення механізмів співробітництва та дотримання положень Універсалу потрапило в залежність від щирої готовності всіх сторін дотримуватися балансу влади, прагнення забезпечити функціональний стан усіх державних інституцій і відмови від зловживань засобами взаємного стримування. Гарантією виконання Універсалу мало стати об'єднання Блоку партій «Наша Україна», яка підтримувала Президента, з Партією регіонів, Комуністичною та Соціалістичною партіями у стабільну коаліцію на основі міжпартійної угоди та затвердження обов'язкової для виконавчої влади Програми дій уряду. На першому етапі було досягнуто домовленість про згоду коаліції призначити міністрами низку кандидатур, запропонованих Президентом України. Таким чином з'являвся ще один неформальний механізм узгодження інтересів та співробітництва між головними державними інститутами, покликаний попереджати можливі конфлікти інтересів [15, с.18].

Але логіка боротьби за владу відкоригувала подальший перебіг подій. Прийняття нової редакції Закону України «Про Кабінет Міністрів», як свідчення процесу активного реформатування владної вертикалі та намагання ПР створити конституційну більшість в парламенті мали наслідком дострокові вибори ВР України 2007 р.

Нову виборчу кампанію партія розпочала з оприлюднення 27 червня 2007 р. заяви Політради. В ній наголошувалося, що саме дії лідерів опозиції стали причиною дострокових виборів. Але партія, не погоджуючись з антиконституційними рішеннями Гаранта, прийме участь в перегонах, тому що довела своєю діяльністю спроможність генерувати нові ідеї та концепції розвитку країни.

Остаточне рішення про участь партії в парламентській компанії прийняв десятий з'їзд, який відбувся 4 серпня 2007 р. На ньому делегати висунули список з 450 кандидатів та прийняли передвиборчу програму «Стабільність і добробут». В програмі визнавалося право громадян мати стабільний соціальний добробут. Його партія розуміла як 11700 грн., для молодих сімей за народження першої дитини, 25 – другої та 50 – третьої. Від 200 до 1060 грн. для молоді у вигляді стипендій і забезпеченні на законодавчому рівні першого робочого місця, та наданні молодим родинам в оренду строком на 10 років муніципального житла або ж забезпеченні житлом під державні гарантії (правда не всіх, а лише тих хто працює спеціалістом на «підприємствах-флагманах індустрії»)[16]. Житло ПР обіцяла і вчителям, лікарям, працівникам культури, міліціонерам, військовослужбовцям, працівникам бюджетної сфери, але за умови укладання трудового контракту на 20 років. Згідно документу на пакет соціальних гарантій міг претендувати кожен працівник за умови сумлінного виконання своїх обов'язків. Обіцялися зміни і в пенсійній сфері, через введення персонального накопичувального рахунку. Не оминали регіонали стороною і проблему реформування медичної галузі. В цьому питанні вони не лише обіцяли «використовуючи механізми фінансового лізингу, у 2008 – 2009 рр. забезпечити лікарні усіх рівнів необхідним медичним обладнанням», а й гарантували безкоштовну медичну допомогу нужденним та комерційне страхування працюючим. Звертаючись до селян партійці наголошували на невідворотності, у разі перемоги, процесу законодавчого забезпечення створення прозорого і легального ринку землі, що гарантуватиме мінімальну орендну плату за землю у розмірі не нижче 400 грн. за гектар на рік та завершення у 2008 р. процесу видачу громадянам державних актів на землю замість земельних сертифікатів.

Виходячи з тексту програми, розуміли регіонали і важливість сталого розвитку середнього класу. Тому обіцяли впровадити новий Податковий кодекс, який сприятиме довгостроковій стабільності бізнесу та дозволить вже з 1 січня 2008 р. надати структурам малого сімейного бізнесу податкові канікули строком на 5 років. Всі ці кроки мали б забезпечити вдалий початок реформ в країні. В духовній сфері, наголошуючи на

тому, що «Ми – різні: на Півночі та Півдні, Заході та Сході, але ми – громадяни єдиної країни, і у цьому – запорука нашої сили і процвітання», виступали за надання російській мові статусу державної. З огляду на це цілком логічною була новела про вирішення питання вступу до НАТО через референдум та «забезпечення збалансованої зовнішньої політики, де Східний (Росія та країни Сходу) і Західний (країни ЄС та США) напрями однаково значущі».

Така політична концепція дозволила партії регіонів отримати на виборах підтримку 8 013 895 (34.37 %) виборців та сформувати фракцію з 175 депутатів. Не дивлячись на те, що дане об'єднання було найчисельнішим, цього разу ПР не вдалось сформувати парламентську більшість. Партія знову перейшла до опозиційної діяльності. За таких умов 19 квітня 2008 р. відбувся одинадцятий з'їзд партії. На ньому було переобрано Головою партії В. Януковича, прийнято нову програму партії та редакцію Статуту. Згідно останньому вся повнота влади в організації концентрувалась в руках вищого керівництва, а функції представницьких органів перебирали на себе Політрада та Президія Політради ПР.

Важливим етапом еволюції партії стали виборчі перегони 2009 – 2010 рр. Старт їм дав дванадцятий з'їзд ПР. 23 жовтня 2009 р. партійний форум висунув В. Януковича кандидатом на пост Президента України. А 28 цього ж місяця він був зареєстрований ЦВК.

Попри те, що перемога В. Януковича виявилася для багатьох у вітчизняному політикумі неочікуваною сама кампанія стала логічним продовженням політичних баталій попередніх років. Жодному з претендентів на президентську посаду не вдалось переломити штучно створену біполярність електоральних уподобань. Як наслідок, виграв той, хто більш «вдало мобілізував» власний електорат та зацікавив «чужих». Географія підтримки кандидатів від умовно націонал-демократичного та консервативного таборів в 2010 р. в розрізі ТВО майже аналогічна тій, що склалася по закінченні виборів до ВР України у 2002 р. Як і в попередні роки, політичні сили активно використовували законодавство в якості інструмента у своїй боротьбі. Традиційно, майже напередодні виборів, були прийняті зміни до закону, який мав визначати правила гри. Цього разу до Закону України «Про вибори Президента...». Не ламаючи сталих тенденцій його одразу ж оскаржили в КС України та рясно прокоментували постановами ЦВК. «Ноу-хау» ж даної кампанії стало внесення змін до виборчого законодавства в період між I та II турами. Втім з огляду на законодавче введення в 2004 р. III туру виборів Президента України, ці «нові тенденції» можна кваліфікувати як чергові варіації усталеної традиції використовувати закони як прикладне для досягнення прагматичних цілей знаряддя.

З обранням лідера ПР Президентом України завершився другий період історії партії. Новий етап історії партії пов'язаний з входженням ПР у владу та намаганням її асиміляції. Входження на найвищу посаду в системі виконавчої гілки влади дозволило даній сили сформувати власний Кабінет Міністрів та переформатувати більшість у ВР України.

Почавши політичний сезон 2010 р. ПР, завдяки пропрезидентській більшості, спромоглася не лише відсунути дату виборів до місцевих рад, а й прийняти низку законів та Кодексів, які стали причиною соціального неспокою в країні.

Рятуючи великий бізнес в Україні ціною звуження державного суверенітету ПР провела через парламент так звані Харківські угоди. Тим самим забезпечивши тимчасову конкурентоздатність вітчизняного металургійного та хімічного комплексів без впровадження обіцяних структурних реформ.

Наступним кроком в стабілізації соціально-економічної ситуації в країні мали стати пенсійна, податкова, освітня та комунальна реформа. Проте наслідки світової економічної кризи, зобов'язання перед міжнародними фінансовими донорами та традиції використання бюджету як засобу збагачення зробили процес необхідних реформ джерелом соціальної напруги. Як наслідок – відповіддю на пропонувані ПР законодавчі акти стали протести. Реакцією на новий Податковий кодекс був «Податковий Майдан підприємців», на освітні реформи обурення частини інтелігенції та студентські страйки, пенсійну реформу – глухе незадоволення громадян, яке спричинило її відтермінування на певний час.

Але 2010 р. був не лише роком соціального протистояння. для ПР він став роком продовження впевненої асиміляції влади. Протягом року за допомогою адміністративної реформи регіонали оптимізували вертикаль виконавчої влади, де-факто перетворивши Україну з парламентсько-президентської на президентсько-парламентську республіку.

Закріпила ПР власний успіх і завдяки вдалій виборчій кампанії до місцевих рад. Ідучи на вибори під гаслом «Будуємо нову країну разом з Президентом» партія провела до рад 70 124 депутатів, що на 140 % більше, ніж у 2006 р. та майже на 900 % більше, ніж у 2002 р.

Таким чином, протягом 2010 р. ПР досягла найбільших успіхів за роки існування, конвертувавши електоральні та політичні дивіденди у владні повноваження.

Джерела та література

1. Опалько Ю. В. Проблеми становлення громадянського суспільства у програмних документах українських політичних партій / Ю. В. Опалько // Стратегічні пріоритети. – 2006. – №1. – С. 27–34.
2. Ворона П. В. Місцеве самоврядування у програмних документах центристських партій парламенту / П. В. Ворона // Державне будівництво. Електронне наукове фахове видання. – 2006. – № 1. Режим доступу до файлу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2006-1/doc/4/04.pdf>
3. Горелов Д. М. Позиції парламентських партій України щодо засад розвитку громадянського суспільства / Д. М. Горелов // Стратегічні пріоритети. – 2008. – №4(9). – С. 24–30.

4. Миклашук І. М. Ідеологічні засади політичних партій України (за передвиборними документами 2006–2007 рр.) / Миклашук І. М. // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №3(12). – С. 79–86.
5. Зубрицька Д. Розумна соціальна дійсність у програмах опозиційних політичних партій / Д. Зубрицька // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2009. – Вип. 21. – С. 71–76.
6. Ротар Н. Ю. Проблеми етнонаціонального розвитку у передвиборному дискурсі політичних партій України / Ротар Н. Ю. // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2010. – Вип. XXVIII. – С. 295–300.
7. Майборода М. І. Партія регіонів у Донецькій області: становлення та ресурси / М. І. Майборода // Наукове видання збірник наукових праць Гілея (науковий вісник). – 2009. – Спецвипуск. – С. 289–297.
8. Агафонова Г. С. Розвиток внутрішньопартійної демократії парламентських партій (на прикладі ВО «Батьківщина» та Партії Регіонів) / Г. О. Агафонова // Наукове видання збірник наукових праць Гілея (науковий вісник). – 2009. – Вип. 24. – С. 364–371.
9. Депутатський корпус Партії Регіонів // Поточний архів Центрального апарату Партії Регіонів. – 2002 – 2010 рр.
10. Денисенко Л. О «чистках» чиновников и нескудеющих «закромах» / Л. Денисенко // «2000». – 2009. – № 38.
11. Янукович затвердив заходи по затвердженню першочергових завдань Партії регіонів // Сайт «Майдан». Режим доступу до файлу : <http://maidan.org.ua/static/news/2005/1106216218.html>
12. Виступ Президента України Віктора Януковича на другому етапі XII з'їзду Партії регіонів // Сайт «Луганская областная организация Партии регионов». Режим доступу до файлу : <http://www.pr.lg.ua/speech/1887-vistup-prezidenta-ukrayini-viktora-yanukovicha-na.html>
13. Облікова картка партії. Партія Регіонів. Програма партії // Сайт ЦВК. Режим доступу до файлу : <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2006/printblob?pf7171=4&kodvib=600>
14. Угода про створення Антикризисної коаліції у Верховній Раді України V скликання між Фракцією Партії регіонів, Фракцією Соціалістичної партії України та Фракцією Комуністичної партії України // Голос України. – 2006. – № 128.
15. Бурковський П. А. Роль інституту Президента України у подоланні політичної кризи 2006–2007 рр.: аналіз за положеннями концепції парламентського правління Ж. Бурдо / П. А. Бурковський // Стратегічні пріоритети науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2009. – № 1 (10). – С. 14–20.
16. Передвиборча програма Партії регіонів «СТАБІЛЬНІСТЬ ТА ДОБРОБУТ» // Офіційний сервер Партії регіонів. Режим доступу до файлу : http://www.partyofregions.org.ua/pr-east-west/46b4844cddc5c/view_print/

Мороко В. В. Партия Регионов: от оппозиционной деятельности к ассимиляции власти (2005-2010 гг.)

В статье анализируется процесс продолжения становления Партии Регионов. Исследуется ее участие в избирательных кампаниях 2006 - 2010 гг. Предоставляется видение будущего Украины в программных документах организации.

Ключевые слова: партия, Партия Регионов, выборы, политическая программа.

Moroko V. V. Party of Regions: from opposition to assimilation of the power (2005-2010)

The article is considered to the process of continuation of formation of Party of Regions. Its participation in election campaigns in 2006 – 2010 is studied. The vision for the future of Ukraine in the program documents of the organization is provided.

Keywords: Party, Party of Regions, elections, political program